

Αριθμ. Πρωτ. ΕΠΙΚΑΙΡΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 1146
Ημερομ. Κατάθεσης: 29/6/2026
Ωρα κατάθεσης: 10:00'

Πλεύση
Ελευθερίας

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΕΡΩΤΗΣΗ

Θέμα: Η καθυστέρηση ενσωμάτωσης της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069 κατά των στρατηγικών αγωγών φίμωσης (SLAPP) και το κενό προστασίας δημοσιογράφων, πολιτών και στοχοποιούμενων υπερασπιστών

Οι στρατηγικές αγωγές και μηνύσεις προς αποθάρρυνση της δημόσιας συμμετοχής (Strategic Lawsuits Against Public Participation – SLAPPs) αποτελούν καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες που ασκούνται συνήθως από ισχυρά οικονομικά, πολιτικά ή θεσμικά πρόσωπα σε βάρος δημοσιογράφων, ερευνητών, ακαδημαϊκών, υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και πολιτών που ασκούν κριτική ή αποκαλύπτουν ζητήματα δημοσίου ενδιαφέροντος. Πρόκειται για αγωγές ή μηνύσεις που εμφανίζονται ως συνήθεις αγωγές-μηνύσεις δυσφήμισης ή προσβολής προσωπικότητας, όμως στην πραγματικότητα δεν αποσκοπούν στην δικαστική δικαίωση του ενάγοντος, αλλά στην οικονομική και ψυχολογική εξουθένωση και εξόντωση του στοχοποιούμενου προσώπου, στην αποθάρρυνση της συμμετοχής του στον δημόσιο διάλογο και, τελικά, στην φίμωση κάθε κριτικής φωνής. Ακόμη και όταν απορρίπτονται, έχουν ήδη επιτύχει τον σκοπό τους, καθώς προκαλούν το λεγόμενο «chilling effect», δηλαδή τον φόβο και την αποτροπή άσκησης του δικαιώματος της ελεύθερης έκφρασης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αναγνωρίζοντας ότι οι πρακτικές αυτές υπονομεύουν το κράτος δικαίου, την ελευθεροτυπία και τη δημοκρατία, προχώρησε στην έκδοση της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1069 για την προστασία των προσώπων που συμμετέχουν στον δημόσιο διάλογο από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες. Η Οδηγία θεσπίζει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο δικονομικής προστασίας έναντι των στρατηγικών αγωγών φίμωσης (SLAPP). Ειδικότερα, προβλέπει τη δυνατότητα πρόωρης απόρριψης προδήλως αβάσιμων αγωγών, την υποχρέωση του ενάγοντος να αποδείξει ότι η αγωγή του δεν είναι προδήλως αβάσιμη όταν ζητείται η πρόωρη απόρριψή της, τη δυνατότητα επιβολής εγγύησης για τα δικαστικά έξοδα και την αποζημίωση, την επιβάρυνση του ενάγοντος που καταχράται τη θέση και την εξουσία του με το σύνολο των δικαστικών εξόδων, την πλήρη αποζημίωση των θυμάτων, καθώς και την επιβολή αποτελεσματικών, αναλογικών και αποτρεπτικών κυρώσεων σε όσους χρησιμοποιούν τη δικαιοσύνη ως μέσο εκφοβισμού και φίμωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 22 της Οδηγίας, τα κράτη μέλη όφειλαν να ολοκληρώσουν την ενσωμάτωσή της έως τις 7 Μαΐου 2026.

Ωστόσο, η προθεσμία έχει ήδη παρέλθει χωρίς η χώρα μας να έχει ακόμη ενσωματώσει την Οδηγία στο εθνικό δίκαιο, με αποτέλεσμα αφενός να εκτίθεται στον κίνδυνο διαδικασίας επί παραβάσει από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αφετέρου να παραμένουν χωρίς την προβλεπόμενη ευρωπαϊκή προστασία δημοσιογράφοι, ερευνητές, ακαδημαϊκοί, υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών αλλά και πολίτες που επιθυμούν να καταγγείλουν υποθέσεις διαφθοράς, παραβιάσεις της νομιμότητας, περιβαλλοντικά εγκλήματα, ζητήματα δημόσιας υγείας ή ασφάλειας και κάθε άλλο θέμα δημοσίου συμφέροντος.

Η καθυστέρηση αυτή δεν αποτελεί απλώς παράλειψη συμμόρφωσης προς το ενωσιακό δίκαιο. Δημιουργεί ένα πραγματικό κενό προστασίας, επιτρέποντας να συνεχίζεται η άσκηση καταχρηστικών αγωγών που λειτουργούν αποτρεπτικά για την ελευθερία της έκφρασης, την ερευνητική δημοσιογραφία, την κοινωνική λογοδοσία και την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στη δημοκρατική ζωή.

Ερωτάσθε:

1. Για ποιους λόγους δεν έχει ακόμη ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο η Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069, παρά το γεγονός ότι η προθεσμία ενσωμάτωσής της έληξε στις 7 Μαΐου 2026, εκθέτοντας τη χώρα σε διαδικασία επί παραβάσει και αφήνοντας χωρίς τις προβλεπόμενες ευρωπαϊκές εγγυήσεις προστασίας δημοσιογράφους, ερευνητές, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και πολίτες που συμμετέχουν στον δημόσιο διάλογο;
2. Πότε προτίθεται η Κυβέρνηση να καταθέσει και να ολοκληρώσει την ψήφισή ^{SEP} του νομοσχεδίου για την ενσωμάτωση της Οδηγίας και να θεσπίσει πλήρως τις δικονομικές εγγυήσεις που αυτή προβλέπει, ώστε να τερματιστεί το φαινόμενο της φίμωσης μέσω καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών, το οποίο ήδη αποθαρρύνει δημοσιογράφους, υπερασπιστές αλλά και πολίτες από την αποκάλυψη και καταγγελία υποθέσεων δημοσίου συμφέροντος;

Πλεύση
Ελευθερίας

Αθήνα, 29/6/2026

Έλλη Ρούσου

Βουλευτής Α Αθηνών Πλεύση Ελευθερίας